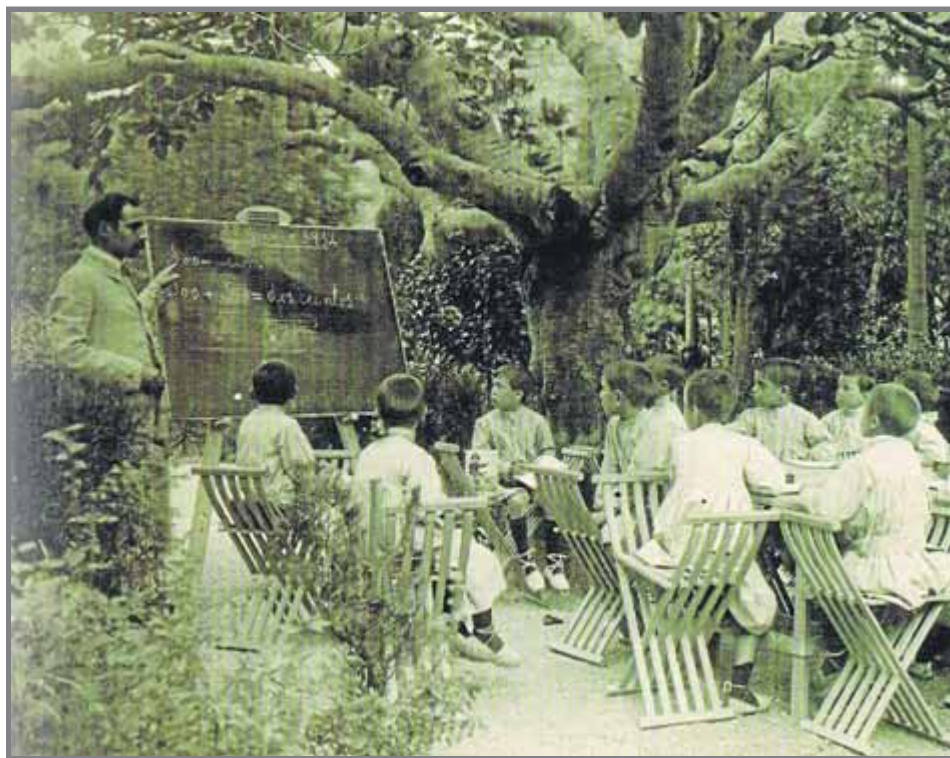

Una classe a l'exterior, el 1914 i a l'Escola del Bosc de Montjuïc; a sota, una imatge d'on ha sortit la portada del llibre sobre el noucentisme / ARXIU

E

El llibre magnifica l'interès del noucentisme des del punt de la unió de les arts al servei de la construcció social i política d'un país

El noucentisme a Barcelona

Memòria del noucentisme

A l'inici dels anys vuitanta i amb el retorn de l'autogovern, vàrem viure la recuperació de la memòria històrica a través de molts catalans implicats en el món cultural i artístic dels anys anteriors a la Guerra Civil que s'havien exiliat i que retornaven a Catalunya, bé per quedar-s'hi, bé per ser reconeguts en la seva feina. La majoria havien viscut en els anys d'esplendor del noucentisme. Recordem el retorn d'èditors com Joan Merli, de pintors com Joan Junyer, la recuperació dels escultors del 99: Josep Granyer, Apel·les Fenosa, Josep Viladomat i Joan Rebull, entre d'altres. Alguns textos van ser reeditats en una col·lecció de clàssics catalans com *Notes sobre art*, de Joaquim Torres-García, i revistes com *L'Almanach dels Noucentistes*. Això succeïa paral·lelament a la *movida madrileña* que exportava l'Estat espanyol, a la creació de la Fira d'Arco a Madrid, al retorn del *Guernica* i al sorgiment d'una nova generació de creadors. Al mateix temps, el modernisme i l'avantguarda catalana també s'anaven recuperant, cosa que culminaria en el període olímpic i postolímpic: el Quadrat d'Or, l'exposició *A.C. Avantguardes a Catalunya, 1906-1939* (1992) i l'Any Internacional Gaudí (2002), mentre l'art contemporani ha anat campant pel seu compte, s'ha inscrit en les dinàmiques internacionals i s'ha desconnectat dels processos de construcció nacional, llevat d'escasses excepcions.

Construcció nacional

Cada cop que hi ha un procés polític i social de reconstrucció nacional de Catalunya hem viscut noves mirades del noucentisme. Alguns historiadors han estat cabdals per entendre el concepte de modernitat que encara el noucentisme des del costat social, polític i econòmic, mentre estèticament es reclou en un realisme classicista, que no correspon al progrés que estèticament impulsa l'avantguarda del segle XX. Francesc Fontbona, Enric Jardí, Narcís Comadira, Mercè Vidal, Vinyet Panyella, Josep Maria Rovira, Ignasi de Solà Morales han publicat llibres i articles de gran interès sobre aquest moment històric del nostre país. Recentment, una exposició i un

llibre sobre *L'obra de la Mancomunitat als municipis (1914-1925)* aprofundia en la labor pública de Prat de la Riba i després de Puig i Cadafalch al front d'aquesta institució.

Noucentisme i conjuntura actual

L'exposició *El Noucentisme. Un projecte de modernitat* (1994) obrí la relació noucentisme i modernitat, ara seguida i matisada pels autors del nou llibre sobre el tema: *El Noucentisme a Barcelona*, d'Aleix Catasús i Bernat Puigdollers, publicat per Àmbit Serveis Editorials. "El Noucentisme és la culminació del procés de recuperació nacional de Catalunya des del punt de vista polític, social i cultural que s'inicià amb la renaixença durant el segle XIX." Aquestes tres primeres ratlles focalitzen la mirada dels autors sobre aquest moment històric que basteix la *res publica* catalana. Una modernitat que busca la construcció d'èines per tenir una base per crear una ciutat-estat: amb la bellesa de l'espai públic, mitjançant l'escultura i els jardins, amb l'impuls de la cultura des de les biblioteques públiques, els arxius, els museus i el patrimoni, i que engega una educació de base amb la promoció de grups escolars. Alhora vol eixamplar la ciutat amb el Pla Jaussely per articular millor els pobles de la perifèria amb la ciutat de Barcelona des del mateix Pla Cerdà, el qual era vist massa geomètric i amb pocs espais de representativitat. El llibre magnifica l'interès del noucentisme des del punt de la unió de les arts al servei de la construcció social i política d'un país i, per tant, prenen interès sobretot la gràfica, les editorials, la literatura, les arts aplicades i els oficis artístics, presents a les façanes amb els esgrafiats, a les fonts públiques amb les ceràmiques, a les cases, esglésies i palaus públics amb les pintures murals. Des d'aquest punt de vista prenen molt d'interès l'àmbit dedicat a l'arquitectura i l'urbanisme, el que va significar l'obertura de la Via Laietana i la celebració de l'Exposició de les Indústries Elèctriques i, conseqüentment, l'Exposició Internacional de 1929 i la urbanització de Montjuïc i de la plaça d'Espanya, amb l'intent de construir una ciutat moderna i la gran capital del país que ha esdevingut Barcelona.

Tot i això, la restricció del llibre a l'àmbit de Barcelona deixa el territori orfe de l'expansió de civilitat que visqué tot Catalunya, d'aquella Catalunya-ciutat que havia d'arribar des de Barcelona als Pirineus i no quedar-se a Collserola. Profusament il·lustrat, és un llibre fàcil de llegir i que actualitza el discurs sobre el noucentisme com a projecte de modernitat, escapat per la dictadura de Primo de Rivera a la qual part de la burgesia catalana va riure les gràcies, amb la conseqüent decadència del noucentisme com a projecte social, polític i estètic, essent aquest decadentisme classicista el que estèticament va sobreviure durant el franquisme. *